

Sygn. akt II CSKP 304/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości [...] Spółdzielni [...] "S." w
upadłości z siedzibą w S.

przeciwko S. P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2022 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 19 września 2019 r., sygn. akt V ACa [...],

**1. odrzuca skargę kasacyjną co do rozstrzygnięcia zawartego
w punkcie I;**

2. oddala skargę kasacyjną w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

1. Syndyk Masy Upadłości [...] Spółdzielni [...] „S.” w S. (dalej także: Spółdzielnia) wniósł o zasądzenie od S. P. kwoty 119 021,38 zł wraz z ustawowymi

odsetkami za opóźnienie liczonymi od 18 października 2017 r. do dnia zapłaty z tytułu zadeklarowanych przez pozwanego udziałów w Spółdzielni, podnosząc, że doszło do ogłoszenia upadłości Spółdzielni.

2. Wyrokiem z 5 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo.

3. Wyrokiem z 19 września 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...], po rozpoznaniu apelacji Syndyka Masy Upadłości [...] Spółdzielni [...] „S.” w upadłości z siedzibą w S.: sprostował zaskarżony wyrok w ten sposób, że w jego rubrum po słowie „S.” dodał słowa „w upadłości” (pkt I); zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 119 021,38 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 października 2017 r. do dnia zapłaty oraz 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, a także nakazał ściągnąć od pozwanego kwotę 5 952 zł tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej (pkt II); rozstrzygnął o nieuiszczonych kosztach sądowych (pkt III) oraz kosztach procesu (pkt IV).

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, zgodnie z którymi 5 marca 2012 r. S. P. zawarł umowę o pracę z Radą Nadzorczą [...] Spółdzielni [...] „S.” w S., na stanowisku Prezesa Zarządu. 4 lipca 2016 r. pozwany złożył deklarację o przystąpieniu na członka Spółdzielni, na której to deklaracji brak jest podpisów członków zarządu stwierdzających przyjęcie w poczet członków. Deklaracja zawierała konkretną liczbę i kwotę udziałów, a także sposób ich uiszczenia. Liczba udziałów wynosiła 1364, w kwocie 50 zł każdy. Wpłacenie udziałów miało nastąpić w ratach, przy czym pierwsza rata wynosiła 15% wynagrodzenia zasadniczego wynikającego z umowy o pracę (24 480 zł), a pozostała część miała być wpłacana zgodnie z postanowieniami statutu Spółdzielni. Pozwany uiścił także kwotę 1850 zł, która stanowiła wpisowe. W wyniku dopełnienia obowiązków przez pozwanego i złożenia odpowiedniej deklaracji, 11 lipca 2016 r. na mocy uchwały nr 2 Rady Nadzorczej Spółdzielni został on przyjęty w poczet członków Spółdzielni. Liczba udziałów oraz ich wysokość została określona w Statucie Spółdzielni z 28 kwietnia 2014 r.: § 27 statut stanowi, że wysokość jednego udziału wynosi 50 zł, a osoba, która przystępuje na członka Spółdzielni zobowiązana jest zadeklarować i wpłacić udziały w wysokości

dwunastokrotnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego określonego umową o pracę, w dniu przyjęcia na członka. Udziały należy wpłacić jednorazowo lub w 48 ratach w ciągu 4 lat, przy czym, jeżeli wpłata następuje w ratach, to pierwsza rata nie może wynieść mniej niż połowa kwoty zadeklarowanych udziałów. W Statucie z 25 czerwca 2016 r. tymczasem określona w § 27 płatność udziałów uległa zmianie w ten sposób, iż pierwsza rata miała wynosić 15% zadeklarowanych udziałów, płatna przy przyjęciu na członka, a pozostała część w ratach miesięcznych w wysokości minimum 15% wynagrodzenia zasadniczego wynikającego z umowy o pracę. Pozwany posiadał statut oraz kopię deklaracji, nie otrzymał jednak deklaracji i nie znał jej treści. Pozostała część udziałów pozwanego, która miała być spłacana w ratach, zazwyczaj była uiszczana poprzez zakupy, które pozwany czynił na rzecz Spółdzielni, zaś pieniądze przeznaczone na kinkiet lub delegacje były przeksięgowywane na rzecz pozostałych rat. Na wniosek Spółdzielni Sąd Rejonowy w K. 4 sierpnia 2017 r. ogłosił jej upadłość. Pozwany w dniu 27 września 2017 r. otrzymał wezwanie do niezwłocznego uiszczenia niewpłaconej części udziałów w wysokości 119 021,38 zł.

4. Sąd Apelacyjny nie podzielił natomiast stanowiska prawnego przyjętego przez Sąd Okręgowy, uznając, że pozwany stał się członkiem Spółdzielni, albowiem złożył deklarację członkowską, a następnie została podjęta uchwała Rady Nadzorczej o przyjęciu w poczet członków Spółdzielni. Wprawdzie przyjęcie w poczet członków zgodnie z art. 17 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (dalej: pr.spółdz.) powinno być stwierdzone na deklaracji podpisem dwóch członków zarządu lub osób do tego przez zarząd upoważnionych z podaniem daty uchwały o przyjęciu, jednakże brak takiego potwierdzenia nie świadczy o nieważności uchwały dotyczącej przyjęcia na członka spółdzielni. Stosunek członkostwa nawiązuje się przez złożenie oświadczenia woli w postaci podpisania deklaracji członkowskiej przez osobę fizyczną oraz podjęcie uchwały przez uprawniony organ spółdzielni.

Na zasadność roszczenia, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma wpływu niezgodny z brzmieniem statutu zapis dotyczący zapłaty zadeklarowanych udziałów w ratach, zwłaszcza że wysokość i liczba zadeklarowanych udziałów były zgodne z § 27 ust. 2 statutu.

5. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości i domagając się jego uchylenia oraz przekazania sprawy w całości Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania. Skarżący postawił zarzut naruszenia prawa procesowego – art. 233 k.p.c., art. 316 § 1 i § 2 art. 328 § 2 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w momencie wydania orzeczenia w zw. z art. 58 § 3 k.c., a także zarzuty naruszenia prawa materialnego - art. 16 § 1 i 2 pr.spółdz. w zw. z art. 17 § 2 pr.spółdz. i art. 65 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 56 k.c.; art. 65 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 17 § 1 pr.spółdz. w zw. z § 13 ust. 1 Statutu Spółdzielni; art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 12a § 3 pr.spółdz. i art. 17 ust. 1 pr.spółdz.; art. 16 § 1 i 2 pr.spółdz. w zw. z art. 17 § 2 pr.spółdz. i art. 65 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 56 k.c. i art. 89 k.c., jak też art. 135 pr.spółdz.

6. Powód nie złożył skutecznie odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

7. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że skarga kasacyjna pozwanego skierowana została także przeciwko rozstrzygnięciu o sprostowaniu oczywistej omyłki w zaskarżonym apelacją orzeczeniu Sądu Okręgowego. Sprostowana przez Sąd Apelacyjny omyłka na charakter oczywistej, ponieważ odnosi się do prawidłowego zapisu firmy powódki (art. 350 § 1 k.p.c.). Orzeczenie sądu drugiej instancji wydane w oparciu o art. 350 § 1 i 3 k.p.c. nie podlega zaskarżeniu ani w drodze zażalenia do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 1-1¹ k.p.c.), ani też poprzez poziome zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji (art. 394² § 1-1¹ k.p.c.); równocześnie skoro nie należy do orzeczeń merytorycznych, kończących postępowanie w sprawie nie może być zaskarżone skargą kasacyjną (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 sierpnia 1998 r., II CZ 70/98; z 9 grudnia 1998 r., II CZ 143/98; z 27 stycznia 1999 r., II CZ 158/98; z 26 maja 1999 r., III CZ 34/99; z 13 czerwca 2013 r., V CZ 28/13; z 26 września 2019 r., I CSK 228/19).

Jedynie w przypadku, w którym z naruszeniem art. 350 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji wydał orzeczenie o sprostowaniu, będące w istocie rozstrzygnięciem co do meritum sprawy, przy czym nastąpiło to w sprawie, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna, można wnieść od takiego orzeczenia przysługujący na zasadach

ogólnych środków zaskarżenia od orzeczenia merytorycznego (wyroku) sądu drugiej instancji w postaci skargi kasacyjnej (wyroki Sądu Najwyższego: z 4 listopada 2010 r., IV CSK 188/10, OSNC 2011, Nr 7-8, poz. 86; z 17 czerwca 2014 r., I CSK 422/13; postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 stycznia 2018 r., I CSK 176/17; z 21 marca 2019 r., I CSK 488/18). Taka jednak sytuacja w niniejszej sprawie nie występuje, stąd też Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną w zakresie zaskarżenia rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I wyroku Sądu Apelacyjnego.

8. Z uwagi na to, że skarżący postawił w skardze kasacyjnej dwie grupy zarzutów: zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, skoncentrowane przede wszystkim wokół art. 16 § 1 i 2 oraz art. 17 § 1 i 2 pr.spółdz., a także art. 56 k.c., art. 58 § 1 k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c., oraz zarzut dotyczący naruszenia przepisów postępowania - art. 233 k.p.c., art. 316 § 1 i 2 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. i art. 382 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do 7 listopada 2019 r.) w zw. z art. 58 § 3 k.c. - mającego istotny wpływ na wynik sprawy, w pierwszej kolejności uwaga Sądu Najwyższego musi zwrócić się ku zarzutom naruszenia prawa procesowego, ponieważ dopiero przesądzenie ich niezasadności lub braku wpływu na rozstrzygnięcie czyni celowym rozważanie zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Zarzut naruszenia prawa procesowego jest bezzasadny. *A limine* wskazać trzeba, że podnoszony w skardze kasacyjnej w ramach zarzutu naruszenia prawa procesowego - „brak uwzględnienia bezwzględnie obowiązującego przepisu, iż jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, ważność pozostałej części uzależniona jest od tego, czy bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.)” - nie podlega ocenie przez pryzmat przepisów postępowania, lecz jest kwestią dotyczącą ewentualnego naruszenia przepisów prawa materialnego.

Kolejna część zarzutu naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie braku wskazania dowodów, na podstawie których Sąd Apelacyjny uznał, że z okoliczności sprawy wynika, iż czynność – mimo częściowej nieważności uchwały – zostałaby mimo to dokonana, jest w istocie zarzutem naruszenia wyłącznie art.

328 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym do 7 listopada 2019 r.). Odnosząc się do tak zidentyfikowanego zarzutu, Sąd Najwyższy uznaje go za nietrafny. Zaskarżony wyrok poddaje się bowiem ocenie w postępowaniu kasacyjnym. Naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 K.p.c. (a dokładniej – art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.; obecnie art. 387 § 2¹ k.p.c.) może wyjątkowo stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną wtedy, gdy skutek uchybienia wymaganiom stawianym uzasadnieniu, zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Zatem nie każde uchybienie w zakresie konstrukcji uzasadnienia sądu drugiej instancji może stanowić podstawę dla skutecznego podniesienia zarzutu kasacyjnego, lecz tylko takie, które uniemożliwia Sądowi Najwyższemu przeprowadzenie kontroli prawidłowości orzeczenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 7 października 2005 r., IV CK 122/05; z 28 listopada 2007 r., V CSK 288/07; z 21 lutego 2008 r., III CSK 264/07, OSNC-ZD 2008, Nr D, poz. 118; postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lipca 2015 r., I CSK 654/14; wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 2020 r., I CSK 585/18).

Sytuacja taka w sprawie niniejszej jednak nie zachodzi. Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy (przy czym w istocie nie były one sporne), jak też ocenę dowodów przez ten Sąd zaprezentowaną. W judykaturze przyjmuje się, że jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, której dokonał sąd pierwszej instancji, to nie ma obowiązku ponownego przytaczania w uzasadnieniu wydanego orzeczenia przyczyn, dla których określonym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że sąd podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione, i traktuje ustalenia pierwszoinstancyjne jako własne. Tak też się stało w rozpoznawanej w sprawie, w której sąd odwoławczy podzielił dotychczasowe ustalenia faktyczne, wynikające z zebranego już przed sądem pierwszej instancji materiału dowodowego w postaci dokumentów. Za zbędne w takim przypadku należy uznać konstruowanie przez sąd odwoławczy ustaleń faktycznych niejako „od podstaw”, skoro ograniczałoby się ono do powielenia dotychczasowych ustaleń faktycznych. Sąd Apelacyjny wyraźnie zaznaczył również, że zmiana zaskarżonego

orzeczenia jest konsekwencją dokonania przez Sąd pierwszej instancji nieprawidłowej oceny prawnej okoliczności faktycznych będących podstawą rozstrzygnięcia. Sama okoliczność, że Sąd Apelacyjny nie wskazał dowodów, na podstawie których uznał, że z okoliczności sprawy wynika, że czynność – mimo częściowej nieważności uchwały – została mimo to dokonana, nie stanowi podstawy do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Nie sposób również stwierdzić naruszenia art. 382 k.p.c., zgodnie z którym sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Z jednej strony wskazać trzeba, że w orzecznictwie przeważa przekonanie, że – co do zasady – przed Sądem Najwyższym nie jest skuteczne powoływanie się na naruszenie art. 382 k.p.c. Z drugiej strony nie sposób pominąć, że skarżący nie doprecyzował na czym miałyby polegać naruszenie tego przepisu przez Sąd Apelacyjny.

W istocie tożsame uwagi odnieść należy do tej części zarzutu, która powołuje się na art. 316 § 1 i 2 k.p.c. Zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c. po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Natomiast stosownie do art. 316 § 2 k.p.c. rozprawa powinna być otwarta na nowo, jeżeli istotne okoliczności ujawniły się dopiero po jej zamknięciu. Zarzucając naruszenie tego przepisu, skarżący powinien wykazać, że sąd błędnie oparł rozstrzygnięcie na faktach aktualnych w innym czasie - poprzedzającym lub następującym po zamknięciu rozprawy, względnie na nieobowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy normach prawnych. Tymczasem skarżący nie wskazał w jaki sposób Sąd Apelacyjny miał uchybić tym przepisom.

Wreszcie część zarzutu zrelatywizowana do art. 233 k.p.c. (w stosunku do orzeczenia sądu drugiej instancji – w istocie art. 233 w zw. z 391 § 1 k.p.c.) jest niedopuszczalna z uwagi na treść art. 398³ § 3 k.p.c., zgodnie z którym podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Konstrukcja postępowania kasacyjnego wyklucza badanie przez Sąd Najwyższy prawidłowości ustaleń faktycznych oraz oceny dowodów dokonanej

przez sąd odwoławczy, czego źródłem jest norma art. 398¹³ § 2 k.p.c. dotycząca związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

9. Przechodząc do licznych zarzutów naruszenia prawa materialnego, wskazać trzeba, że w istocie zmierzają one do wykazania, że stanowisko Sądu Apelacyjnego jakoby pozwany był członkiem powodowej Spółdzielni jest nieprawidłowe. Nie zasługują one jednak na podzielenie.

Zgodnie z art. 16 § 1 pr.spółdz. (w brzmieniu na datę złożenia deklaracji członkowskiej przez pozwanego) warunkiem przyjęcia na członka jest złożenie deklaracji. Deklaracja powinna być złożona pod nieważnością w formie pisemnej. Podpisana przez przystępującego do spółdzielni deklaracja powinna zawierać jego imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania, a jeżeli przystępujący jest osobą prawną - jej nazwę i siedzibę, liczbę zadeklarowanych udziałów, dane dotyczące wkładów, jeżeli statut ich wnoszenie przewiduje, a także inne dane przewidziane w statucie. Równocześnie po myśli art. 17 § 1-2 pr.spółdz. (w brzmieniu na datę złożenia deklaracji członkowskiej przez pozwanego) przystępujący do spółdzielni po jej zarejestrowaniu stają się członkami spółdzielni z chwilą przyjęcia ich przez spółdzielnię. Przyjęcie powinno być stwierdzone na deklaracji podpisem dwóch członków zarządu lub osób do tego przez zarząd upoważnionych z podaniem daty uchwały o przyjęciu.

W świetle przytoczonych regulacji nie ulega wątpliwości, że stosunek członkostwa w spółdzielni powstaje w wyniku dwóch oświadczeń woli, przy czym oświadczenie przystępującego do spółdzielni jest zawarte w składanej przez niego deklaracji, zaś drugie – oświadczenie spółdzielni – wyraża uchwała podjęta przez właściwy organ spółdzielni (wyroki Sądu Najwyższego: z 28 lutego 1996 r., I CRN 222/95, OSNC 1996, Nr 6, poz. 87; z 9 lipca 1997 r., II CKN 274/97; z 24 stycznia 2014 r., V CSK 113/13; z 2 października 2014 r., IV CSK 748/13). Stwierdzenie na deklaracji członkowskiej przyjęcia w poczet członków nie kreuje stosunku członkostwa, a jedynie spełnia wymogi porządkowe i ewidencyjne. Stwierdzenie to ma charakter wyłącznie deklaratoryjny i jest pochodne w stosunku do uchwały, stwierdza bowiem, że stosunek członkostwa już istnieje w wyniku jej podjęcia

(wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2014 r., V CSK 113/13). Stanowisko Sądu Apelacyjnego co do tego, że brak odnotowania na deklaracji członkowskiej faktu przyjęcia pozwanego w poczet członków Spółdzielni nie podważa skutków prawnych złożenia deklaracji przez pozwanego i podjęcia stosowanej uchwały przez uprawniony organ Spółdzielni, jest zatem w pełni prawidłowe.

Równocześnie uwzględniając art. 65 § 1 i 2 oraz art. 56 k.c., nie sposób podzielić stanowiska skarżącego, jakoby zostały one naruszone. Zgodzić należy się ze skarżącym, że nawiązanie stosunku członkostwa w spółdzielni wymaga zgodności obu oświadczeń woli. Jednakże wbrew stanowisku skarżącego, w realiach niniejszej sprawy, nie wystąpiła rozbieżność pomiędzy treścią złożonej przez S. P. deklaracji i treścią uchwały podjętej przez uprawniony organ Spółdzielni: S. P. deklarował członkostwo w Spółdzielni oraz objęcie 3264 udziałów po 50 zł; tożsame elementy zawiera także Uchwała Nr 2 Rady Nadzorczej Spółdzielni z 11 lipca 2016 r. Oba oświadczenia woli zbieżne są również co do określenia sposobu opłacenia udziałów. Kwestia ewentualnej rozbieżności między określeniem sposobu opłacenia udziałów w tych oświadczeniach a aktualnym brzmieniem statutu Spółdzielni zostanie rozważona odrębnie.

10. Bezzasadne są zarzuty naruszenia art. 65 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 17 § 1 pr.spółdz. w zw. z § 13 ust. 1 Statutu Spółdzielni, jak też art. 16 § 1 i 2 pr.spółdz. w zw. z art. 17 § 2 pr.spółdz. i art. 65 § 1-2 k.c. oraz art. 56 k.c. i art. 89 k.c., ponieważ są one oparte na założeniu, że pozwany został przyjęty w poczet członków Spółdzielni warunkowo, zaś wskazany warunek nie został zrealizowany. Poczynione przez sądy *meriti* ustalenia faktyczne, którymi Sąd Najwyższy jest związany, nie obejmują jednak takiego elementu.

Jedynie marginalnie należy zatem wskazać, że sądy *meriti* ustaliły, że pozwany uiścił wpisowe oraz kwotę 24 480 zł tytułem udziałów spółdzielczych, co odpowiada treści deklaracji i uchwały Rady Nadzorczej. Ani pozwany, ani syndyk nie kwestionowali terminowości uiszczenia tych kwot. Nadto S. P. wykonywał zarówno prawa, jak i obowiązki członka Spółdzielni, w szczególności zaś do końca lipca 2017 r. pokrył część udziałów, co odbywało się za aprobatą Spółdzielni.

Dodatkowo zauważenia wymaga, że oświadczenia woli składające się na czynność prawną powodującą nawiązanie członkostwa wymagają zawarcia w nich elementów tego członkostwa dotyczących, pozostałe elementy, w tym odnoszące się do deklarowania udziałów, nie są niezbędne. Jeżeli bowiem osoba wstępująca do spółdzielni w ogóle nie zadeklarowała udziałów lub zadeklarowała je w liczbie mniejszej od wymaganej w statucie, stosunek członkostwa powstaje, jednakże spółdzielni przysługuje przez cały czas trwania tego stosunku roszczenie o uzupełnienie deklaracji, a ponadto uprawnienie do – stosownie do okoliczności – wykluczenia lub wykreślenia. Co więcej, już z wcześniejszych uwag wynika, że członkostwo w spółdzielni nie powstaje na skutek objęcia części jej kapitału, a jedynie złożenia deklaracji i przyjęcia jej przez właściwy organ. Dopiero po uzyskaniu statusu członka zainteresowany zobowiązany jest do wniesienia wpisowego oraz wpłat na udział (art. 19 § 1 pr.spółdz.). W konsekwencji ewentualne uzależnienie nabycia członkostwa w spółdzielni od wniesienia wpisowego oraz wpłat na udziały dotknięte byłoby sankcją nieważności; sankcja ta nie rozciągałaby się jednak na postanowienia odnoszące się do samego nawiązania stosunku członkostwa.

11. Kolejny z zarzutów kasacyjnych odwołuje się przede wszystkim do naruszenia art. 12a § 3 pr.spółdz., zgodnie z którym zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do Krajowego Rejestru Sądowego. Zarzut ten związany jest z faktem, że uchwała o przyjęciu S. P. w poczet członków odwołuje się do zmian statutu, które nie zostały jeszcze niezarejestrowane, a dotyczyły możliwości i sposobu rozłożenia na raty wartości zadeklarowanych udziałów. Pozostaje zatem rozważyć, czy w takiej sytuacji można mówić o nieważności uchwały rady nadzorczej w całości (art. 58 § 1 i 3 k.c.), zwłaszcza, że pozwany twierdzi, że nie złożyłby deklaracji, gdyby w uchwale nie miało znaleźć się takie postanowienie o rozłożeniu na raty wartości zadeklarowanych udziałów.

Stosownie do art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Natomiast art. 58 § 3 k.c. stanowi, że jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności

prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Sąd Najwyższy wskazuje, że wśród ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie brak takich, które pozwalałyby przyjąć, że rzeczywiście bez postanowień dotkniętych nieważnością analizowana czynność nie zostałaby dokonana.

12. Bezzasadny jest w konsekwencji także zarzut naruszenia art. 135 pr.spółdz., zgodnie z którym po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni, na żądanie syndyka upadłości, niezwłocznie uiszczają niewpłaconą jeszcze część udziału (legitymowany biernie na podstawie tego przepisu jest wyłącznie były lub obecny członek spółdzielni). Zarzut ten został oparty na błędnej ocenie, że pozwany nie został przyjęty w poczet członków Spółdzielni.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. jak w sentencji.

[as]